

**Euro-Latin American Parliamentary Assembly
Assemblée Parlementaire Euro-Latino Américaine
Asamblea Parlamentaria Euro-Latinoamericana
Assembleia Parlamentar Euro-Latino-Americana**

Комисия по икономически, финансови и търговски въпроси

19.10.2011

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ

Търговията със суровини между ЕС и ЛАКБ

Докладчик за ЕП: Catherine Grèze (Verts/ALE)

Търговията със суровини между ЕС и ЛАКБ **Какво представляват суровините?**

Суровините са основни материали, които, след като бъдат редуцирани, обработени или комбинирани с други суровини, дават възможност за изработване на готов продукт.

Следователно думата означава материал, който произхожда от природата и се намира в необработено или в минимално обработено състояние. Следователно за суровини могат да бъдат считани латексът, желязната руда, суровият петрол, дървесината, въглищата, златото, среброто, литият, медта, оловото или алуминият.

Състояние на търговския обмен между двата региона

Много държави от Латинска Америка имат дълга история в минното дело и вековната експлоатацията на суровините е моделирала отношенията между този регион и Европейския съюз (ЕС). Става дума главно за размяна на суровини от Латинска Америка срещу промишлени продукти от ЕС, конфигурация, която дълго време пречи на индустриализацията на региона. Износът към Европа се ускори от 2000 г. насам поради рязкото покачване на цените на суровините. Така например, ако през 1990 г. минните инвестиции в Латинска Америка възлизаха на 12 % от световните, то през 2000 г. те достигнаха 33 %. Въпреки това, задълбочаването на световната криза, започнала през 2008 г., сериозно засегна търговския обмен между двата региона. Латиноамериканският износ към ЕС, който спадна с 24 % от май 2008 до май 2009 г., беше особено засегнат от спада на цените на суровините и рецесията в ЕС. Все пак покачването на цените на суровините, започнало през второто шестмесечие на 2009 г., даде възможност за постепенно възстановяване на латиноамериканския износ към ЕС.

Ако приемем представеното по-горе определение за понятието „суровина“, търговският обмен на суровини между ЕС и Латинска Америка е еднопосочен, тъй като ЕС изнася главно промишлени продукти. В този контекст това определение може да бъде разширено, като в него бъдат включени и селскостопанските суровини. Тогава ситуацията значително се променя, тъй като въпреки че Латинска Америка изнася значителни количества суровини, като соя или палмово масло, ЕС също е голям износител на селскостопански суровини (мляко, пшеница и др.). Уместно ли е при това положение да включим селскостопанските продукти в нашето обсъждане относно търговията със суровини между двата региона?

Наличието на рискове, свързани с износа

Очевидно е, че минното дело може да бъде немалък източник на доход за държавите износителки и следователно да подпомага националните бюджети. То обаче има социални, здравни и екологични последици, чиито преки и непреки разходи следва да бъдат оценени. В действителност, към днешна дата в световен мащаб, някои региони износителки на суровини далеч не отбелязват очакваното развитие. В Африка се говори дори за „проклятие на ресурсите“ („*resource curse*“).

Експлоатацията на суровините включва отдаването на земи на концесия на добивните предприятия, за да могат те да търсят руди и евентуално да ги извличат (*например в Перу 75 % от територията на амазонската гора е отдадена на концесия на*

добивните предприятия). Често това води до конфликти, свързани с използването на земите, най-вече когато на тях биха могли да се отглеждат хранителни култури. Напрежението често се изостря поради значителни промени на мястото на добива и на околностите му: засягане на фауната и флората, използване на големи количества вода, дори замърсяване на реките и на въздуха от праха от рудите. Още повече, че обектите за добив обикновено се намират в райони с крехки екосистеми. Това разрушаване на околната среда често е необратимо, уврежда здравето на населението в околността и води до обедняването му, вместо да го направи по-богато. Добивът на злато и използването на метода на излугването, който изисква големи количества цианид, е красноречив пример за това. Още повече, че използването на златото като сигурна инвестиция по време на кризата изисква все по-голям добив на този вид руда. Дезинформирането на местното население от страна на предприятията, разселването, липсата на права на работниците са сред най-често изразяваните оплаквания. Общо около една трета от минните обекти в Латинска Америка са били предмет на конфликти с общностите, живеещи в отстъпените на предприятията зони (139 от 337)¹.

Тези рискове, свързани с минния добив, бяха установени от самия Международен съвет по минно дело и метали, което показва, че конфликтите представляват стратегически проблем за сектора.

Нарастващ натиск върху ресурсите и свързани съдби

През идните години световното търсене на суровини, и по-специално на руди, непрекъснато ще расте. От една страна, защото те са необходими за производството на нови технологии (включително онези, които са свързани с енергията от възобновяеми източници и с намаляването на парниковите газове), от друга страна, защото световното население непрекъснато се увеличава и потребностите от технологии на нововъзникващите икономики ще растат изключително много. Ето защо на международната сцена започна надпревара за суровини. Китай е ключов участник в нея и вече присъства в Латинска Америка.

Този растящ натиск върху ресурсите изостря проблемите, свързани с експлоатацията, тъй като се налага необходимост от проучване на все по-чувствителни райони, за да бъдат задоволени потребностите от суровини. Освен това настоящият контекст, по-специално изменението на климата и ограничеността на ресурсите, също ни налага да изберем по-устойчив модел на добив.

Очевидно суровините са голямо предизвикателство, едновременно за ЕС (както показва инициативата на Европейската комисия) и за Латинска Америка. В този сектор съдбите на двата региона са тясно свързани. Следователно е необходимо да се създадат инструменти, необходими за овладяване в максимална степен на тези рискове, за да се даде възможност за по-голяма стабилност на сектора и за устойчиво производство, които единствено ще помогнат на Латинска Америка и на Европейския съюз да продължат да бъдат ефективни и водещи на световната сцена. В действителност двата региона споделят общи ценности и приоритети, като стремежа към мир и сигурност, укрепването на демокрацията и насърчаването на правата на човека.

¹ Обсерватория на конфликтите, свързани с мините в Латинска Америка.

Оптимизиране на съществуващите споразумения между двата региона и пренасочване на текущите преговори

С оглед на споменатите предизвикателства и рискове е необходимо секторът на суровините да се регулира в по-голяма степен. Понастоящем рамките на тази търговия са съществуващите споразумения за сътрудничеството или споразуменията, за които се водят преговори, и двустранните споразумения за инвестиции между ЕС и Латинска Америка. Компонентите относно свободната търговия в тези споразумения обаче благоприятстват възникването на конфликти, които застрашават търговията между двата региона, като например:

а) Принципът на национално третиране

Този принцип, включван почти автоматично в споразуменията между двата региона, нанася вреда на възникващите индустрии и на вътрешното развитие, тъй като третира по еднакъв начин транснационалните инвеститори (снабдяващи се с чуждестранни машини, технологии и капитали) и местните предприятия.

б) Правата на интелектуална собственост (ПИС)

С патентната система технологиите остават в ръцете на големите предприятия от Севера. Държавите от Юга не могат да имат достъп до тях, което възпрепятства каквато и да било вътрешна индустриализация. Необходими са иновационни решения, за да могат ПИС да отговорят едновременно на глобализацията и на необходимостта от развитие.

в) Преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ)

Разпоредби като например „непряката експроприация“ (когато нови национални закони ограничават свободата на действие на инвеститорите) застрашават възможността на държавите износителки да укрепват своето социално законодателство и законодателството в областта на околната среда. В действителност, те са изложени на риск от съдебно преследване и плащане на значителни компенсаторни суми (например *Doe-Run в Перу*).

г) Либерализацията на услугите

Достъпът до основните услуги като водоснабдяване и енергоснабдяване е поставен под въпрос поради значителните потребности на големите мини. Либерализацията на този сектор може да доведе до крайно негативни последици за населението и към нея трябва да се подхожда възможно най-предпазливо.

Укрепване и балансиране на управлението на сектора

Както видяхме, понастоящем управлението на сектора на суровините е много слабо и небалансирано. Ето нашите предложения за неговото укрепване:

- а) ратифициране и включване на конвенциите на МОТ в споразуменията, за които в момента се водят преговори или които се преразглеждат,
- б) зачитане на многостранните споразумения в областта на околната среда,
- в) ратифициране на конвенциите срещу корупцията,
- г) засилване и придаване на обвързваща сила на социалната отговорност на предприятията,
- д) изграждане на отговорност на европейските предприятия и техните филиали,
- е) по-ясно определяне на критериите за новия инструмент LAIF (*Latin American Investment Fund*), за да може той да допринесе за постигане на целите за устойчиво използване на ресурсите,
- ж) подкрепа за инициативите за по-голяма прозрачност на сектора (*например Инициативата за прозрачност в добивната промишленост, ЕИП*),
- з) сътрудничество в сферата на намаляване на използването на ресурси, по-специално чрез екодизайн на продуктите и рециклиране,
- и) улесняване на достъпа до правосъдие на жертвите на добива,
- й) информиране, консултации и включване на засегнатото население във вземането на решения (*например закон за предварителна консултация в Перу*)
- к) определяне на районите, в които ще се извършва или не добив в зависимост от екологичната им чувствителност (*например „Натура 2000“ в Европа*),
- л) забрана на добива в конфликтни райони,
- м) разрешаване на налагането на такси върху суровините,
- н) регулиране на борсовата дейност и води борба със спекулацията, за да се ограничи нестабилността на цените на суровините,
- о) подкрепа за иновационните подходи за управление на ресурсите (*например за проекта „Yasuni ИТТ“*).